

(מלכים-א ח) כי מִזְבַּח הַנֹּחַשֶׁת אֲשֶׁר
לִפְנֵי ה' קָטַן מִהֲכִיל אֶת הָעֵלָה
וְגו'. כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְדוֹד הוּא הַקָּטָן.
וְאִם עַל גִּבּוֹ שֶׁהוּא קָטָן, הַכֹּל נִאֲחָז
בְּתוֹכוֹ. וְאִם תֹּאמַר, מִזְבַּח אַחֵר
נִקְרָא קָטָן - לֹא כֵן! שְׂאִין קָטָן
פָּרַט לְזֶה, שִׁפְתוֹב (בראשית א) אֶת
הַמָּאֹר הַגָּדֹל לְמַמְשֶׁלֶת הַיּוֹם וְאֶת הַמָּאֹר
הַקָּטָן לְמַמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה. וְזֶה הַמָּאֹר הַקָּטָן.
הַמָּאֹר הַגָּדֹל - זֶה הַמִּזְבֵּחַ הַפְּנִימִי, שֶׁהוּא מִזְבַּח
הַזֶּהָב.

וְהַבִּלְתָּ - זוֹהִי תַכְלֵת שֶׁל צִיצִית.
תַכְלֵת זֶהוּ הַכֶּסֶּא, סוֹד שֶׁל תַּפְלִין
שֶׁל יָד. תַכְלֵת זֶהוּ הַכֶּסֶּא שֶׁבוֹ
דָּנִים דִּינֵי נַפְשוֹת. מִשּׁוּם שִׁישׁ
כֶּסֶּא שְׂדָנִים בּוֹ דִּינֵי מְמוֹנוֹת, וְיֵשׁ
כֶּסֶּא שְׂדָנִים בּוֹ דִּינֵי נַפְשוֹת. וְלִכֵּן
כָּל הַגְּנוּנִים טוֹבִים לְחִלּוּם, פָּרַט
לְגוֹן תַכְלֵת, כְּדֵי שִׁידַע שֶׁהָיָה
נִשְׁמָתוֹ הָרִי עוֹלָה בְּדִין.
וְכִשְׁנִשְׁמָה עוֹלָה בְּדִין, הַגּוֹף נִדּוֹן
לְהַתְּפִלוֹת, וְצָרִיף אוֹתוֹ הַחִלּוּם
לְרַחֲמִים רַבִּים.

תַכְלֵת זֶהוּ כֶּסֶּא, שִׁפְתוֹב בּוֹ
כְּמֵרָאָה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כֶּסֶּא,
וְכַתוּב (יחזקאל א) וְנִגְהָ לוֹ סָבִיב.
מִשּׁוּם שֶׁעוֹשִׂים בּוֹ כְּרִיכוֹת
לְצִיצִית, וְכִשְׁנִגְהָ לוֹ הוֹפֵף לְגוֹן
יָרֵק, כְּגוֹן פְּרָתִי, מֵאוֹתָהּ שְׁעָה
וְאֵילָף מִתְחִיל זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע,
שֶׁהָיָה הַשְׁתַּנָּה גּוֹן תַכְלֵת מִכְּמוֹ
שֶׁהָיָה, וְלִכֵּן אֲסוּר לְדוֹן דִּינֵי
נַפְשוֹת בַּלַּיְלָה, מִשּׁוּם שֶׁשׁוּלֵט
אוֹתוֹ גּוֹן תַכְלֵת בְּאוֹתוֹ זְמַן, וְנִתְּנָה
רְשׁוּת לְחַטֵּף נֶפֶשׁ בְּלִי מִשְׁפָּט.
שֶׁהָיָה מִשְׁפָּט לֹא שׁוּלֵט בְּאוֹתוֹ
זְמַן. כִּשְׁבָּא הַבֶּקֶר וּמִתְעוֹרֵר
הַיָּמִין שֶׁלְמַעְלָה, יוֹצֵא אוֹתוֹ הָאוֹר
וּמִגִּיעַ עַד הַתַכְלֵת הַזֹּאת וּמִשְׁתַּנָּה
מִכְּמוֹ שֶׁהָיָה, וְאֵז שׁוּלֵט עָלָיו
וְנִדְבֵק בּוֹ כֶּסֶא קְדוֹשׁ אַחֵר.
מֵאוֹתָהּ שְׁעָה וְאֵילָף זְמַן קְרִיאַת
שְׁמַע.

הָעוֹלָה וְגו'. כְּמָה דְאֵת אֲמֹר (שְׁמוּאֵל א יז) וְדוֹד הוּא
הַקָּטָן. וְאִם עַל גִּבּוֹ דְאִיהוּ קָטָן, כִּלְאֵי אֶתְאֲחִיד
בְּגוֹיָהּ. וְאִי תִימָא מִזְבֵּחַ אַחֵרָא, אֲקָרִי קָטָן.
לֹא הֵכִי. דְלֹא קָטָן בְּרַ הָאִי, דְכַתִּיב, (בראשית א)
אֶת הַמָּאֹר הַגָּדֹל לְמַמְשֶׁלֶת הַיּוֹם וְאֶת הַמָּאֹר
הַקָּטָן לְמַמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה. וְדֹא אִיהוּ הַמָּאֹר
הַקָּטָן. הַמָּאֹר הַגָּדֹל, דֹּא מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי
דְאִיהוּ מִזְבֵּחַ הַזֶּהָב.

וְהַבִּלְתָּ (דף ק"ז ט"ו ע"א) דֹּא אִיהוּ תַכְלֵת דְצִיצִית.
תַכְלֵת דֹּא אִיהוּ כְּרִסְיָא, רְזָא דְתַפְלָה
דִּיד. תַכְלֵת דֹּא אִיהוּ כְּרִסְיָא, דְדִינִין בִּיה דִּינֵי
נַפְשוֹת. בְּגִין דְאִית כְּרִסְיָא דְדִינִין בִּיה דִּינֵי
מְמוֹנוֹת, וְאִית כְּרִסְיָא דְדִינִין בִּיה דִּינֵי
נַפְשוֹת. וְעַל דֹּא, כָּל גְּוֹנִין טְבִין לְחִלְמָא, בְּרַ
גְּוֹן תַכְלָא, בְּגִין דִּינִידַע דִּהָא נִשְׁמָתִיהָ סְלָקָא
בְּדִינָא. וְכַד נִשְׁמָתָא סְלָקָא בְּדִינָא, גּוֹפָא אֶתְדִין
לֹא שְׁתַּצָּאָה וְאַצְטְרִיף הָהוּא חִלְמָא, לְרַחֲמִין
סְגִיָאִין.

תַכְלֵת דֹּא אִיהוּ כְּרִסְיָא, דְכַתִּיב בִּיה (יחזקאל א)
כְּמֵרָאָה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כֶּסֶּא, וְכַתִּיב
(ואש מתלקחת) וְנִגְהָ לוֹ סָבִיב. בְּגִין דְעַבְדִין בִּיה
כְּרִיכִין לְצִיצִית, וְכַד נִגְהָ לוֹ, אֶתְהַדֵּר לְגוֹן
יָרוֹק, כְּגוֹן פְּרָתִי. מֵהָיָא שְׁעָתָא וְאֵילָף,
אֲשֶׁתְּרִי זְמָנָא דְקְרִיאַת שְׁמַע, דִּהָא אֲשֶׁתְּנִי גְוֹן
תַכְלָא מִכְּמָה דִּהוּהּ, וּבְגִין כֵּן אֲסִיר לְמִידִן
דִּינֵי נַפְשוֹת בַּלַּיְלָה, בְּגִין דְשִׁלְטָא הָהוּא גְוֹן
תַכְלָא בִּהָהוּא זְמָנָא, וְאֶתְהִיב רְשׁוֹ לְמַחֲטָף
נַפְשָׁא בְּלֹא מִשְׁפָּט. דִּהָא מִשְׁפָּט לֹא שִׁלְטָא
בִּהָהוּא זְמָנָא. כִּד אֶתִּי צִפְרָא, וְאֶתְעַר יְמִינָא
דְלַעִילָא, נָפִיק הָהוּא נְהוֹרָא, וּמִטִּי עַד הָאִי
תַכְלָא, וְאֲשֶׁתְּנִי מִכְּמָה דִּהוּהּ, וּכְדִין שִׁלְטָא
עָלֶיהָ, וְאֶתְדַבֵּק בִּיה כְּרִסְיָא אַחֵרָא קְדִישָׁא.
מֵהָיָא שְׁעָתָא וְאֵילָף, זְמָנָא דְקְרִיאַת שְׁמַע.

וְאֶרְנָנִן - זֶה כְּנוּס שְׁכוּלָל כָּל
הַגּוֹנִים כְּאֶחָד. וְתוֹלַעַת שְׁנִי -
כְּתוּב שְׁנִי, וְכְתוּב שְׁנִים, שְׁכָתוּב
(משלי לא) כִּי כָל בֵּיתָה לִבֶּשׂ שְׁנִים.
אֵלָּא זֶהוּ גִזּוֹן שֶׁנִּקְרָא שְׁנִי, שְׁנוּטֵל
בּוֹ אֶת כָּל הַגּוֹנִים וְהֵכֵל אֶחָד, שְׁנִי
וְשְׁנִים. שְׁנִים - כְּשֶׁכֶּלֶם כְּלוּלִים
בּוֹ כְּאֶחָד. שְׁנִי - שְׁיוּצָא מִהַכְּסָא
הָעֲלִיּוֹן שְׁשׁוּלֵט עַל תְּכֵלֶת מִצַּד
הַיָּמִין, וְזֶהוּ הָאֶפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁל
יִשְׂרָאֵל, שְׁכָתוּב בּוֹ (דניאל י) מִיכָאֵל
שָׂרְכֶם. תוֹלַעַת - שְׁכָתָה בְּפִיהָ.
כְּתוֹלַעַת שְׁמִשְׁכֶּרֶת הַכֹּל וּמַעֲקֶרֶת
הַכֹּל.

תוֹלַעַת שְׁנִי וְשֵׁשׁ - שְׁנֵי גּוֹנִים
כְּאֶחָד, שֶׁל יָמִין וּשְׂמָאל, לְבָן
וְאֶדָם. וְשֵׁשׁ - הוּא בּוֹץ. שְׁשֻׁשָּׁה
חוּטִים מִתְחַבְּרִים, וְזֶהוּ שְׁכָתוּב
וּגְוִיתוֹ כְּתִרְשִׁישׁ. וּבִשְׁנֵי אֵלֶּה
כְּלוּלִים שְׁנֵי אֲחֵרִים.

וְעִזִּים - גְּבוּרֹת תַּחְתּוֹנוֹת שְׁלַחוּץ,
לְכִסּוֹת עַל הַפְּנִימִיִּים. וְהַכֹּל צָרִיף.
וְצָרִיף לְתֵת מָקוֹם לְכָל, שְׁהָרִי
מִצַּד הַזֶּהָב הֵם בָּאִים. וְעֵרַת אֵילָם
מְאָדָּמִים - מְשִׁיכָה שֶׁל שְׁנֵי
צִדָּדִים, שֶׁל יָמִין וּשְׂמָאל, לְכִסּוֹת
בְּמָקוֹם אֲחֵר.

וְעֵרַת תַּחֲשִׁים - צִד אֶחָד יֵשׁ שְׁגָדֵל
בְּתוֹף הַצִּד הָאֲחֵר בְּחֶרֶבָה, וְלֹא
נִמְצָא בִישׁוּב, וְזֶהוּ צִד טָהוֹר,
נִקְרָא תַּחֲשׁ.

בְּסִפְרוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ יֵשׁ
בְּתוֹף מִזְבֵּחַ הַנְּחֹשֶׁת שְׁאִמְרָנוּ
סוּדוֹת עֲלִיּוֹנִים. שְׁהָרִי כְּתוּב,
(שמות ב) מִזְבֵּחַ אֲדָמָה תַעֲשֶׂה לִּי
וְגו', וְזֶהוּ סוּד כְּרָאוּי. נְחֹשֶׁת -
כְּשִׁשׁוּלָטִים הָרִים אֲחֵרִים, וְהִיא
צָרִיכָה לְזוֹן אוֹתָם, נִצְבַּעַת בַּגִּזּוֹן
הַזֶּה לְזוֹן אוֹתָם, וְהֵם נִקְרָאִים הָרִי
נְחֹשֶׁת.

וְאוֹתָם הָרִי נְחֹשֶׁת נִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם
רוּחַ אַחַת מִתּוֹף הַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה,

וְאֶרְנָנִן, דָּא כְּנוּפִיָּא דְכְּלִילָא כָּל גּוֹוִנִין כְּחָדָא.
וְתוֹלַעַת שְׁנִי, כְּתִיב שְׁנִי, וְכְתִיב
שְׁנִים, דְּכְתִיב, (משלי לא) כִּי כָל בֵּיתָה לִבֶּשׂ
שְׁנִים. אֵלָּא הָאִי אִיהוּ גִזּוֹן אֶקְרִי שְׁנִי, דְּנֻטִּיל
כָּל גּוֹוִנִין בִּיה, וְכֵלָּא אִיהוּ חַד, שְׁנִי וְשְׁנִים.
שְׁנִים: כִּד כְּלָהוּ כְּלִילָן בִּיה כְּחָדָא. שְׁנִי:
דְּנִפִּיק מִכְּרִסְיָא עֲלָאָה, דְּשִׁלְטָא עַל תְּכֵלֶת
מִסְטָרָא דִּימִינָא, וְדָא אִיהוּ אֶפּוֹטְרוֹפּוֹסָא
דִּישְׂרָאֵל, דְּכְתִיב בִּיה (דניאל י) מִיכָאֵל שָׂרְכֶם.
תוֹלַעַת: דְּחִילִיָּה בְּפּוּמִיָּה, כְּתוֹלַעַת, דְּמַתְּבֵּר
כֵּלָּא וְעָקֵר כֵּלָּא.

תוֹלַעַת שְׁנִי וְשֵׁשׁ, תְּרִין גּוֹוִנִין כְּחָדָא, דִּימִינָא
וּשְׂמָאלָא, חִיּוֹר וְסוּמָק. וְשֵׁשׁ: בּוּצָא
אִיהוּ. דְּשִׁית חוּטִין מִתְחַבְּרִין, וְדָא אִיהוּ
דְּכְתִיב, (דניאל י) וּגְוִיתוֹ כְּתִרְשִׁישׁ. וּבְאֵלִין תְּרִין,
כְּלִילָן תְּרִין אֲחֵרִין.

וְעִזִּים: גְּבוּרָאן תַּתְּאִי דְלִבְר, לְחַפִּיָּא עַל
פְּנִימָאִי. וְכֵלָּא אֶצְטְרִיף, וְאֶצְטְרִיף
לְמִיָּהֵב דְּוִכְתָּא לְכֵלָּא, דְּהָא מִסְטָרָא דְדִּהְבָּא
קֹאֲתִין. וְעוֹרוֹת אֵלִים מְאָדָּמִים, מְשִׁיכוּ דְתְּרִין
סְטָרִין, דִּימִינָא וּשְׂמָאלָא, לְחַפִּיָּא בְּדוּכְתָּא
אַחֲרָא.

וְעוֹרוֹת תַּחֲשִׁים, סְטָרָא חָדָא אִית דְּרַבִּי גו
סְטָרָא אַחֲרָא בְּחוּרְבָא, וְלֹא בִישׁוּבָא
אֲשֶׁתְּכַח, וְדָא אִיהוּ סְטָרָא דְכִּיו, וְאֶקְרִי תַּחֲשׁ.
בְּסִפְרָא דְשְׁלֹמֹה מְלָכָא אִית גו הָאִי מִזְבֵּחַ
הַנְּחֹשֶׁת דְּקֹאֲמָרָן, רִזִּין עֲלָאִין. דְּהָא
מִזְבֵּחַ אֲדָמָה כְּתִיב, (שמות ב) מִזְבֵּחַ אֲדָמָה תַעֲשֶׂה
לִי וְגו' וְדָא אִיהוּ רִזָּא כְּדָקָא יְאוּת. נְחֹשֶׁת, כִּד
שְׁלֻטִין טוֹרִין אֲחֵרִין, וְאִיהִי צָרִיכָא לְמִיזִין
לִזֶּן, אֶצְטַבַּע בְּהָאִי גִזּוֹן לְמִיזִין לִזֶּן. וְאִינוּן
אֶקְרִין הָרִי נְחֹשֶׁת.

וְאִינוּן הָרִי נְחֹשֶׁת אֲתַמְשָׁךְ עֲלֵיהֶוּ רוּחָא חָדָא מִגּוֹ הָאִי מִזְבֵּחַ, וְכִד הָאִי